

A *Káprázat* alapeszméje erős és rendezett vonzástérben görgetett paradoxonok, ellentétek, kontrasztok mindvégig duzzasztott szövevényéből bontakozik ki. Canetti abszurd világa Kaffkával vetekszik.

CSÁNYI Erzsébet

MAGASEROTIKA

Mani Madhukar: *Kamatantra* (a szerelemjártasság művészetének tolmácsolása). Angolból szerbhorvára fordította Miroslava és Aleksandar Spasić. Trajna zajednica književnika i književnih prevodilaca VAJAT, Belgrád, é. n.

Az európai, kiváltképpen vallásközpontú vagy a szubkultúrára jellemző nemiségfelfogással végre egy vele szöges ellentétben álló, figyelmet érdemlő, méghozzá hindu kortárs író tollából (M. Madhukar 1942—). A jelenleg Delhiben élő, újságíróként tevékeny, rendkívül sokoldalú író (ír verset, drámát, novellát, tanulmányt, regényt, riportot, színházi esszét, filmforgatókönyvet) egy *tantrista* (óhindu szélsőséges vallásfelekezet) hitét képviseli ebben a külalakban is szép és vonzó könyvben, eredeti indiai műalkotások reprodukciói nyomán készült illusztrációkkal érzékeltetve, hogy az ember szüntelenül nyugtalanító mozgatóerejét, belső feszültségét, azaz életkedvét igen erősen felcsitított érzelmi állapotban, egyféle transzban, folyamatos módszerességgel kiváltott és hosszú ideig a kényszeret legmagasabb fokán egyensúlyozva, fegyelmezett tudatának testi irányítása alatt, saját legharsányabb nemiségében kiteljesedve oldhatja csak fel teljesen, ekképpen vetítve magát bizonyos fiktív közösségi együttlétbe minden élővel és a mindenség állandó lüktetésével, pulzálásával egyhuzamban, emberszeretétét megvalósítva, teljes értékűen megélve.

A nem mindennapi könyv mintegy praktikus útmutatóul — a kellő szexuális álláspont fellelésére, kialakítási lehetőségére és pontos meghatározására — egy kérdőívet is tartalmaz, összesen nyolcvankilenc kérdést, amelyre megfelelő önismeret és komoly nemi tapasztalat nélkül öszintén válaszolni sem lehet. Az a potenciális pár, aki testi érettsége mellett szellemileg is érett, azaz rendelkezik kellő önismerettel, s aki nemcsak külön-külön, de a mélyre ható kölcsönösség olykor kínos ódiu-mát is vállalva, érez magában kudarcától vissza nem riadó bátorságot és nagy-nagy türelmet, hogy a legnemesebb érzelmeit próbára téve, utazásra vállalkozzon a *kamatantra* (magaserotika) különös világában, egy-éntelmű és egymással felcserélendő, gondosan áttanulmányozandó választ kell, hogy adjon minden egyes kérdésre. Mégpedig előbb ki-ki magában magának, majd külön-külön összevetve a válaszokat, s együtt

megvitatva, véleményt cserélve, eltöprengjen a partner válaszain, s csak ha mindketten kölcsönösen megbizonyosodtak, hogy nemiségfelfogásuk, reagálásuk, nézetük, azaz globális értelmi-érzelmi habitusuk valóban összehajlásra enged következtetni, további hosszas és meghitt beszélgetés mellett, nem túl bonyolult testi gyakorlatok és egyéb időigényes előkészület után, az erotikus ruházat, a megvilágítás (stb.) megválogatására vonatkozóan, s természetesen a teljes, zavarmentes magány, a békességes hangulat megteremtésével végre bele szabad kezdeni ebbe a testet-lelket boldogító és az embert a velejéig átható, izgalmas hindu kalandba.

Ehhez még csak hasonlót sem Európa, sem Amerika manapság a pornón, azaz a közönséges üzleti szexen kívül nem produkál. Mert az euro-amerikai szellemi örökség, az éghajlat végletesen szélsőséges határértéke, a veleszületett testi-lelki érdektelenség, hűvösség, flegmaság vagy a szeszélyes hangulatingadozás nem „engedhetett” a meghatározó erejű nemiségnek akkora teret és kibontakozási alkalmat, mint például Indiában, s ilyenformán nem csoda, hogy ez ideig a nemiségnek (Freud után) sem kellő jelentőséget nem tulajdoníthattak, sem nem nyerhetett megfelelő, a megváltozott élettempóhoz alkalmazható értelmezést.

Ahogy az értelmileg és érzelmileg inkább suta és kuka, semmint képlékenyen-harmonikusan simuló euro-amerikai közelít a saját testiségéhez, a szerelemhez, az a hindu tantristát körülbelül olyan mód érdekelheti, mint a kardvívó bajnokot az utcabatyárok fakardozása. Mert az euro-amerikai felnőtt, ha mégoly sikeres üzletember is, önismeret tekintetében sületlen pancser, de ezt mérhetetlen hiúsága „tiltja” bevallani a „kuli” hindunak, aki felett abszolút anyagi uralomra tett szert, de épp önmaga, különb sorsot érdemlő belső lénye rovására.

Talán nem volna eleve megvetendő, ha megfigyelhetnénk, ahogyan a „második” kamaszkorát, vagyis a test és a lélek totális diszharmonióját (elhízás, csont-bőr soványság, depresszió) megtapasztaló, de végre-valahára valamelyest tudatosodott gyermekfelnőtt euro-amerikai M. Madhukar könyvébe idegesen belelapozna, fintorogna, szenzációs mutatóványa éhesen és türelmetlenül, hogy aztán, ha van benne mégis egy kevés „intellektuális” becsület, főleg önmagából kiábrándulva, beismerje, hogy »...igen, látom, van a nemiségnek és a testiségnek egy egészen más-milyen minősége, felszabadítható és gátlástalanul élvezhető világa, de én eddigi életemre jellemző zavaró, körülményeim, örökös sietségem, mohóságom, mértéktelenségem, rohanásom, kapkodásom miatt ki vagyok rekesztve. És most már késő, a vadul elszabadult (ir)racionalis életmód esztelen szokása kialakult, változtatásra nincsen többé lehetőség, az üzlet, a mind nagyobb konkurrencia, a világválság hajt, nincs megállás, még ha menthetlenül elveszítem is önmagamat...« Mert már a kérdőív kitöltése közben, ha ugyan szorít időt és lesz türelme hozzá, erős szédülés és hányinger környékeznék, feltéve, ha valóban őszin-

tén és tiszta lelkiismerete sugallatára válaszolgat a kérdésekre. Hogy miért érné ekkora lelki sokkhatás? Mert ezúttal egy szellemileg olyanira érett író nyitja fel a szemét önnönmagára, hogy még *gurult*, mestert, tanítót sem kell segítségül hívnia. Még ha a szellemi születés nagyobb fájdalommal jár is, mint a testi. Különösen olyankor, amikor már negyven, ötven vagy hatvan év van az eszmélő euro-amerikai mögött, aki most meggyőződhet eddigi öntudatának, önmagáról alkotott fontosság tudatának szinte embrionális állapotáról. S arról, hogy a legszebb éveit, az ébredező, a beérő és a teljes életerőben pompázó testiség éveit, azaz *tantrista* minősítéssel, „a nemiség érintetlen hatalmát és erejét”, oktanul és visszavonhatatlanul eltékozolta, még kifejlődése előtt megsemmisítő könnyelműséggel kiélte, elpazarolta, szétforgácsolta. S tette ezt lelketlenül és önmagával kegyetlenül, tudatlanul, egy másilyn, anyagi eredetű tudás, vagyonhalmozás és a mindenáron való haszonelvűség fontosságos hitében és ígézetében, a technikai civilizáció végtelenül sivár megteremtésében. Ezzel párhuzamosan pedig elherdálta egyéni boldogságát a leginkább előmozdítani képes egészséges és természetes nemisége kínálgató lehetőségét. Ezért nem tud most tartózkodni, ezért nem ismer önfegyelmet, kitartást, ezért tolakszik szüntelen gyermeki kíváncsisággal és izgága, rosszul irányított akarattal. S a hímnem és a nőnem közötti, elsődlegesen nemi vonatkozású különbségeket is ezért törli el felületes emancipációval, álegyenlőséggel.

VESZTEG Ferenc

A KÜLPOLITIKA MINT ÉRDEKES OLVASMÁNY

Miloš Minić: *Nemzetközi témák*. Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1986

A világ lefelé rohan a lejtőn — hangzik az egyik lényegbe vágó megállapítás a Vajdaság KSZ TB politikai tanulmányi és marxista oktatási központjának gondozása után a Forum megjelentette könyvben, mely tavaly a könyvpiac egyik érdekes újdonsága volt. A felszólalások, cikkek gyűjteményét az tette érdekes olvasmánnyá, hogy Miloš Minić, Tito közeli munkatársa, a jugoszláv külpolitika egyik kialakítója és évekig gyakorlati végrehajtója szokatlanul kötetlen formában szólt külpolitikánk alakításának kulisszatitkairól, olyan álláspontokról, amelyekről még a tájékozottabb újságolvasó sem igen értesülhetett, értékelésekről, amelyek számtalan, legtöbbször

bizalmas anyag feldolgozásával készültek, véleményekről, amelyek szókimondásuk és őszinteségük miatt nem mindig kerülhettek a sokszor taktikázásra kényszerülő napi sajtóba.

A három kötetből készült egykötetnyi magyar válogatás kissé leszűkíti ezt a gazdag anyagot. Elsősorban a nagyobb horderejű, tartósabb értékű és gondosabb megfogalmazású fejtegetéseket tartalmazza. A közvetlenség viszont gyakran éppen a kötetlenebb, egy-egy alkalomra szánt, az álláspont kialakítása közben elhangzott fejtegetés erénye volt. Kevésbé kaphattak benne helyet azok a fejtegetések, amelyek a titói nemzedék útját villantották fel, jelezve, milyen nehézségekkel